

Sigfrid Hernes ble valgt som utstillter da Alstahaug Kunstforening markerte sine 40 år denne høsten. Hun er opprinnelig fra Voss, men har bodd i Alta siden 1994, samme år som hun avsluttet studier ved Statens Kunstakademi.

Ingen

vei

tilbake

Tekst av Sten Nilsen

Jeg regner med at arbeidene har beveget seg og utviklet seg fra den tiden du startet, og frem til det du viser i dag? Hvor startet det hele, og hvilket ståsted opplever du at kunstnerskapet ditt har nå?

Det er ikke lett å gi et kort svar på det. Mine første kunstarbeider, slik jeg ser det, var noen autonome tegninger av rare figurer. I disse prosessene fikk jeg kontakt med skapende krefter inni meg, eller sagt på en annen måte: Jeg fikk kontakt med poesien i meg. Dette har fulgt meg siden, på den måten at det er først når jeg har denne poesien overfor en ide, at jeg går for å gjøre prosjektet.

Min egentlige debutantutstilling hadde jeg på Alta Museum i 1998. Den bestod av små blyant-tegninger og store kull og sort-krittegninger av utsnitt hentet fra filmer i mønster, inspirert av tv/dataskjerm. Tittelen var *Point of no return, Ingen vei tilbake*. Arbeidene refererer til ulike hendelser som skjer og som ikke kan gjøres om etterpå og som endrer fremtiden. Så også med tv og dataskjerm. Jeg vokste opp med radio. Først i syvårsalderen opplevde jeg tv for første gang. Nå for tiden bruker jeg store deler av mitt liv fremfor dataskjermen.

Mine foreldre lærte oss barna å være i naturen og gå turer i fjellet. Det har jeg fortsatt med hele livet, uansett hvor jeg har bodd. Først i Finnmark begynte jeg å dokumentere steder jeg gikk eller befant meg på, i kunstarbeid. I begynnelsen mente jeg at jeg gjorde det fordi naturen her er så tiltalende, et slags drømmeland. Men etter hvert har jeg kommet frem til at det å være i landskap uten andre mennesker,

er minst like viktig. Det er få mennesker i Finnmark sett i forhold til arealet som utgjør dette fylket. Alenetid er behagelig og forskjellig fra å være i nærheten av andre. Jeg tror vi påvirker hverandres tanker uten at vi nødvendigvis snakker sammen. Det å være mange mil fra andre mennesker på alle kanter, uten mobildekning, gir en helt spesiell tilværelse.

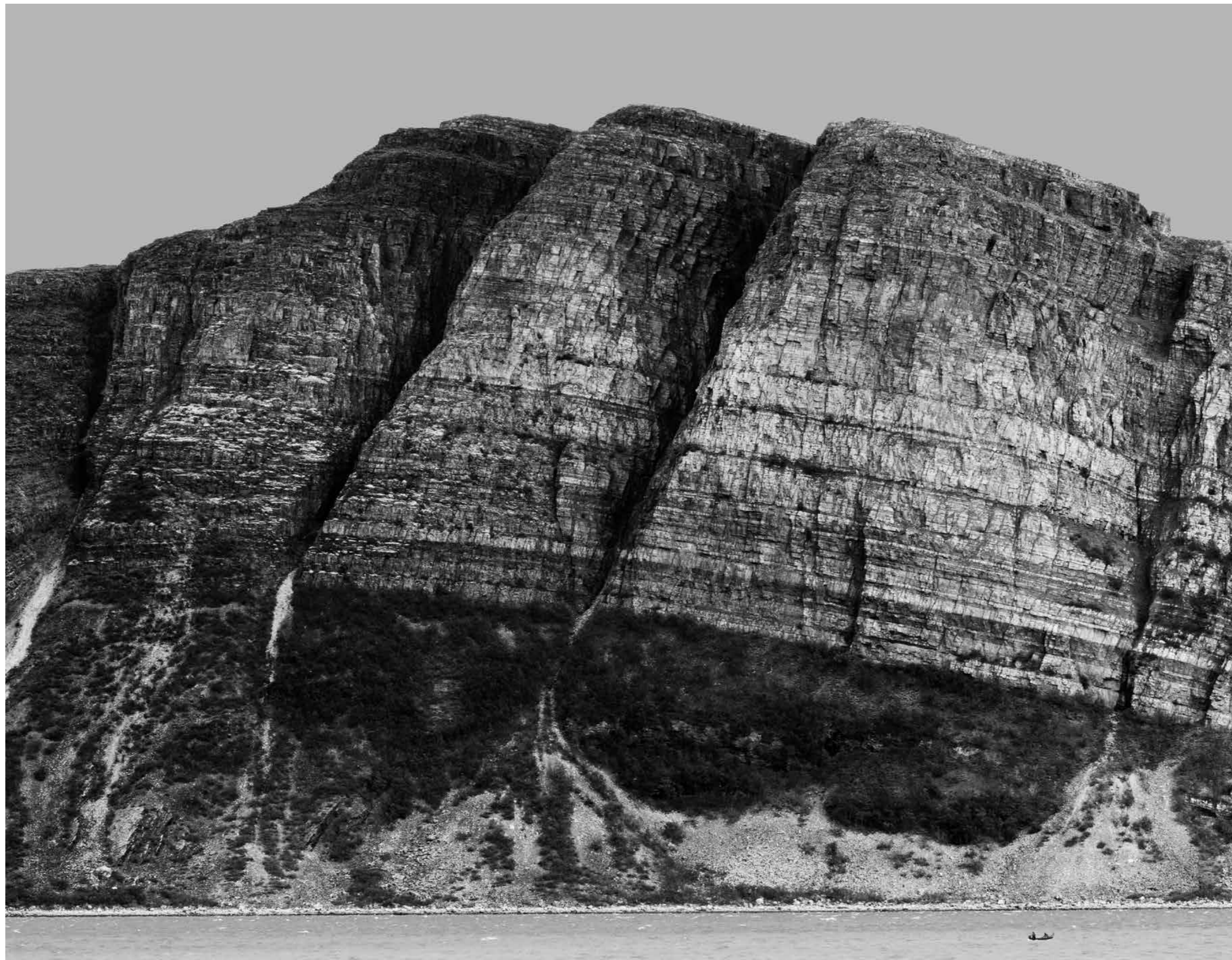
I seriene Lekeplassen min og Komme vekk – være i drømmen bruker du fotografier og tegninger. Kan du si hva du har tenkt og litt om arbeidsprosessen her?

Fotoseriene *Lekeplassen min* og *Komme vekk – være i drømmen* er i utgangspunktet fotografier og tegninger fra ulike opphold i Stabbursdalen nasjonalpark og andre steder i Finnmark. Metoden er å gjøre seg kjent med landskapet på forhånd gjennom tilgjengelig materiale som skrifter, samtaler, kart og annet billedmateriale. Under oppholdet leter jeg etter det «riktige utsnittet». Jeg dokumenterer med fotografier og skisser. Disse er grunnlaget for de ferdige arbeidene, enten tegninger eller fotografier. Jeg bruker sort/hvitt som uttrykk for det meditative eller slik jeg husker det, eller slik jeg ser det nå. Disse to seriene er drømmefortellinger, samtidig som bevissthet om at det er drøm, er til stede.

På grunn av arbeidsstipend og Artist in Residence Program har jeg fått muligheter til å reise og gjennomføre lengre opphold i nordområdene på russisk side også. Det som slår en når en beveger seg i landskap på russisk side, er alle de menneskeskapte elementene som preger landskapet. Særlig gruvevirksomhet

Sigfrid Hernes, fra serien *Lekeplassen min*, fotografi, 2008

Sigfrid Hernes, fra serien *I konstant rørsle*, tegning på papir, 2014

og militære installasjoner. I gruveområdene er det stor forurensing, og landskapet innenfor og rundt er dødt. For meg er det uvirkelig å gå i slike områder, alene, på samme vis som jeg gjør for eksempel i Stabbursdalen nasjonalpark. Kontrasten er voldsom, og det er vakkert på en sjokkerende måte. Mange vil vel si ekkelt.

De teknologiske nyvinningene gjør at en kan ta ut mineraler dypere ned i jorden og lettere søke og finne nye områder som kan utvinnes.

Jeg søker etter å vise jegets eksistens i møte med eller i kontrast til samfunnsmaktens vilje til å beskrive, omforme, lede menneskene dit de kan gjøre mest nytte. Blant annet ved å bevege meg i landskap utenfor sentra, se og dokumentere det på en visuell, estetisk måte.

Hvilke tanker har du gjort deg med hensyn til måten arbeidene presenteres på? Eller kan du si noe om hvordan du har rendyrket det uttrykket du velger å presentere?

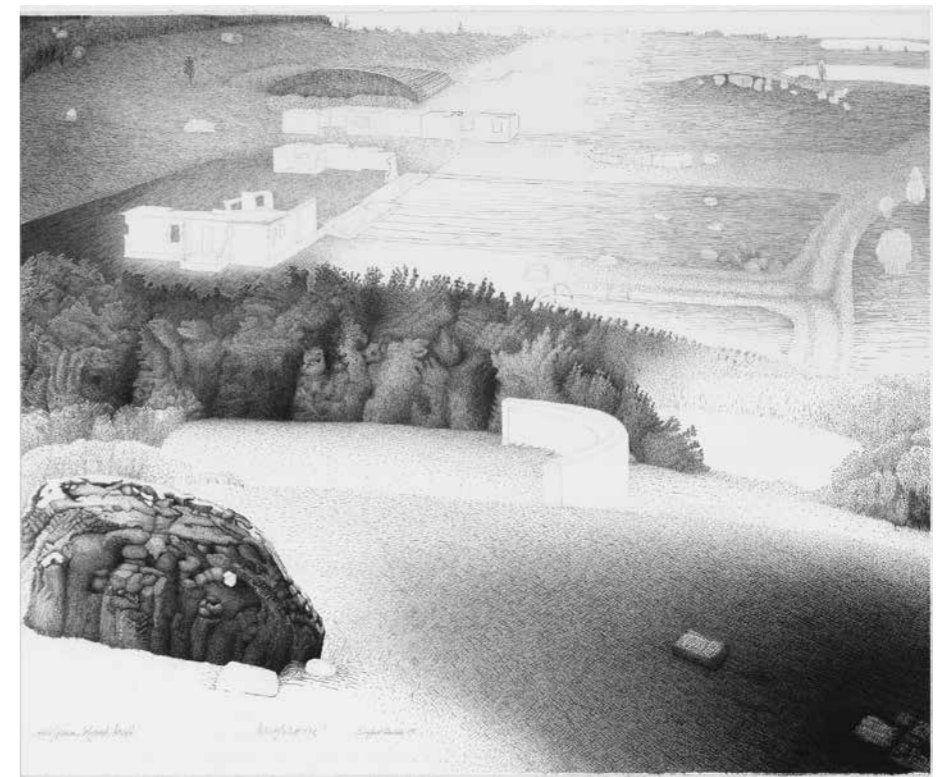
Min bakgrunn i fotografi er analog fotoutdanning fra Kunsthåndverkskolen i Bergen. I dag bruker jeg digitalt utstyr. For meg er fotografi en mekanisk tegning av verden. Ny teknologi gir muligheter for et mangfold av måter å arbeide med fotografi og tegning på. Den fysiske verden nærmer seg den digitale. I fremtiden vil et skille forsvinne.

I tegningene bruker jeg mye sort tusjpen, og motivet blir bygget opp av små streker og sorte flater. Jeg ønsker ikke at de skal se ut som fotografier. Jeg ønsker at de skal se ut som det de er, tegninger.

Det er kun i en utstilling hittil at jeg har stilt ut fotografi og tegning sammen. Det ble gjort på den måten at tegningene ble scannet med høy oppløsning og skrevet ut på samme papir som fotoene ble skrevet ut på. Papiret ligner på tegne- eller tusjpaper. Jeg synes det ble et interessant uttrykk sammen. Jeg fikk følelsen av at det var det samme, selv om det er ulikt.

Vi snakket litt innledningsvis om arbeidene dine og hvordan landskapet og omgivelsene du til daglig befinner deg i, spiller inn. Arbeidene har en type tiltalende estetikk, men også et snev av ubehag. Også serien med fotografiene kalt Moden Frukt/frykt understreker tidsaspektet på en måte som ligger implisitt i fotografiet som medium. Hva ønsker du å fortelle med disse arbeidene, og hvordan jobber du tematisk med denne og de andre seriene?

Serien *Moden frukt/frykt* er et pågående prosjekt som har endret seg siden første utstilling i 2004. Jeg var da 48 år, og jeg fotograferte «passfoto» av meg og fire kvinner som var 58, 68, 78 og 88 år. Jeg er veldig takknemlig for at de stilte opp. Videre lager jeg en serie med meg selv i samme positur og

Sigfrid Hernes Krigssone,
tegning på papir, 2015

med samme skjorte. Jeg tok et nytt foto av meg selv da jeg var 58. Jeg vil fortsette med det hvert 10. år, så lenge jeg lever og har helse til det. Jeg har valgt 10 år fordi det er så lenge et pass varer. Jeg har en interesse av spørsmålet omkring hvem eier oss? Er det staten, helsevesenet, er det jorden vi går og står på, er det kirken eller er det jeg selv som eier meg? I den samiske kulturen heter det at mennesker ikke kan eie. Det er jorden som eier oss. Det er meget vakkert i kontrast til Finnmarkseidommens vestlige oppbygging.

I serien befinner det seg et foto av et skur med nydelige nyanser i treverket. 10 år etter var det falt sammen, og jeg fikk fotografert det før noen ryddet det vekk. Jeg synes det er en vakker hendelse å dokumentere. I serien på gravplassen kontaktet jeg først presten i Alta og spurte om jeg kunne få fotografere mens de graver en grav. Og det fikk jeg. Til sist la jeg meg i graven og grave- ren tok bilde. Jeg har vært i mange gravferder, og de var så «pyntet» at jeg ikke så hva som skjedde. Jeg synes det er noe vakkert ved å kle av det.

Jeg jobber visuelt, og når jeg synes noe er vakkert, så er det ofte fordi det også har et ubehag i seg, som for eksempel at du og jeg og alle skal dø.

Når en snakker med folk i Finnmark, har de ofte et like naturlig forhold til nabolandene i øst som til den sørlige delen av Norge. Hva er din oppfatning? Du nevnte jo at du hadde reist en del rundt på Nordkalotten?

Jeg er skeptisk til ordet «folk». Befolkningen i Finnmark består av mennesker med mange ulike bakgrunner og tilhørigheter. Deriblant mange russere og søringer som meg. De som bor i området 30 km fra grensen på norsk side, kan få fripass. Det vil si at de kan krysse grensen ved Storskog når de vil, om grensen er åpen, uten visum. Vi andre må ha visum. 30 km-sonen er kommet til på grunn av handelsvirksomhet. Dette er også fint for alle de som har slektninger og venner på russisk side. Det skjer et økende kultursamarbeid over grensen i hele Finnmark. Noe som påvirker oss alle uten at det er så lett å beskrive hva og hvordan vi endrer oss. Kultursamarbeidet har gjort det mulig for meg å reise til Murmansk, Nikel, Zapolyarny, Kirovsk og Arkhangelsk. I august hadde jeg et Artist in residence-opphold i Kirkenes i regi av Pikene på broen. Mennesker i Kirkenes tror ikke, i en eventuell krig mellom Russland og Europa, at russerne vil invadere Norge gjennom Finnmark. Det overrasker meg. Jeg tenker på Finnmark som en mulig krigssone.

Sigfrid Hernes, fra serien *I konstant rørsle*, tegning på papir, 2015

Sigfrid Hernes, *Eg er til*, fra serien *Komme vekk*, fotografi, 2011

Sigfrid Hernes, *Så går eg inn mellom gamle trer*,
fra serien *Komme vekk*, fotografi, 2011